

Gondolatok a munkaversenyről

Rónyai László levelet küldött szerkesztőségünkbe, kérte, hogy közöljék. Leveleiben, mint öreg vasas, a munkaverseny néhány problémáját veti fel. Rónyai elvtárs cikkét vitára bocsátjuk.

Közel tizenkét esztendeje, hogy a magyar munkásság a párt hívó szavára összefogott a háborúban rombadőlt ország újjáépítésére. Ezen összefogást, e nagyszerű megmozdulást én a munkaverseny klasszikus példájaként idézem. Nem a kereseti lehetőség volt akkor a mozgató erő, hanem az a remény, hogy munkánk nyomán jólétet teremthetünk országunkban. Évek során azonban a munkaverseny elvesztette igazi értelmét. A régi nemes tartalmat felváltotta a megfizetés. A verseny légrétegeken áporodott hivatalnagok kezdeti terjengeti. Évek során sokszor csak legyintünk. A Központi Vezetőség júliusi határozata után úgy érzem; felvethető: kell-e a munkaverseny; s lehet-e felajánlás nélkül versenyezni?

Sokszor feltették már a kérdéseket. Mi, munkások is vitáztunk egymás között. De magyarázatot nehezen találtunk rá. Úgy érzem, most lehet őszintén, bátran beszélni a kérdésekről.

Néhány példát szeretnék elmondani.

*
Úlók a gépem mellett, meg nézem az óráim. Tíz perc múlva csengetnek. Van még 25 darab; amit meg kellene csinálnom. Elvégezem a munkát, meg lesz a 130 százalékom. Ez azt jelenti, hogy 40 forintot keresek. Bizony; jól „rávertem”. Most már azért izgulok, hogy a revizor átvegye. Hát istennek sikerült. Átvette: Mehetek haza. Úgy hiszem; nem egyedül voltam, aki ezt tettem.

*
Közeledik a hóvége. Szorgos munka folyik az egész gyárban; nem teljesítettük még a tervet. Éjjel a műszakiai is bejönnek és együtt dolgoznak a fizikaikkal. Mi örülünk neki. Igen; ez igazi egyenlőség! Mi is izgulunk azért; hogy meglegyen a terv. Számolnak a műszakiak. Sikerült. Most már meglesz a prémium. Ki tagadhatja, hogy az egész csak a prémiumért ment?

*
Egy másik példa. Szeretném idézni szó szerint, úgy; ahogy megtörtént:

— Mi van Sándor?
— Nagyon sok a munka, nincs emberem.
— Kérj túllórát. Úgy hallottam; engedélyezik.
— Jól van Jókám, megteszem. És megteszi. Az emberek szívesen maradtak. Miért ne, több pénz vittek haza 11-én. Az kérdem én; ki volt az; aki nem így gondolkodott?

*
Unnepély van a gyárunkban. Megjutalmazunk embereket, köztük „Igyekvő Pétert” is. Mindig 6 volt a jutalmazott; mert munkatársaihoz való viszonya jó. Felajánlását 120 százaléka teljesítette — ezt megírta a „Delmagyarországi” is — a normája állandóan 160 százaléka fölött volt. És a minőség? Ki törődött ezzel? Talán az az öreg szakí, aki már négy évtizede emelgeti a kalapácsot; és a normáját éppenhogy teljesíti. Sejtette; soha nem csinált, szíve fájt, hogy így becsültek meg. 6 biz' nem érdemelt jutalmat. (Még a tisztelet sem igen karta meg a fiatal tanítványoktól.) Kedves

Több szegedi író Romániába utazik

Romániába utazik szombaton hajnalban a szegedi írók és költők egy csoportja — Csillik László, Dér Endre, Ertsey Péter, Farkas László, Lódi Ferenc, Lőkös Zoltán, Madácsy László, Márky Imre, Nagyfalusi Tibor, Németh Ferenc, Petrovác István, Péter László, Somfai László és Vincze András — az aradi írók több napos meghívására. A küldöttséget Petrovác István, a Magyar Írók Szövetsége szegedi csoportja titkára vezeti. A szegedi írók és költők Aradon és előrelátólag Temesváron tartanak irodalmi estet.

fiatalok, kicsi cimboráim! Ma meg ti is „ráverték”, de, ha majd megöregszetek... Gondolatok-e erre?

Azt kérdezték most ugye, kell-e a munkaverseny? Én azt mondom, nézzetek körül. Sok fiatal házsnak még nincs lakása. Talán magadnak sincs, s már gyerekeid vannak. Lazálhatunk most?! Álmódzhatunk arról, hogy lemaradunk a külföld mellett? Nincs elég műanyagunk. Tétlenkedhetünk? Nincs elég képzett szakemberről, vajon hányan tanulunk? Van előttünk cél! Minden országgal jó barátságban akarunk élni, hírnevet akarunk szerezni gyártmányainknak. A mi gyártmányunk Indiába megy. Nemcsak sok kell belőle, hanem elsőrendű is! Lehet, hogy néhányan most legyintenek: „No,

ez is a felajánlásra lyukad ki”. Hát nem. Én azt mondom, nem a felajánlásan múlik az, ki hogyan dolgozik. Aki akar vállaljon, de akkor azt tartsa is be.

Aki másképp látja a munkaverseny kérdését, az vitázzon velem, győzzön meg. Az a véleményem, summázva, aki most lépett az üzembe, ne mindjárt a legfelsőbb kategóriába kerüljön, hanem fokozatosan haladjon előre, a szakképzettsége után. Érezze, hogy szorgalmáért megkapja az előléptetést. Ne csak azt nézzük a munkán, hogy selejt, vagy nem, hanem végre valahára a vásárlók szemét is használjuk. Aki jobbat, szebbet készít, az kapja a jutalmat.

Vitalkozzunk, s az öreg szakmunkásokról ne feledkezzünk meg!

Eredményes kísérletek

A Szegedi Szalámigyár készítői után egyre nagyobb az érdeklődés Európa szerte. Legutóbb nyugatnémet cégek kerestek kapcsolatot a Szalámigyárral. A sikeres üzletkötés után már útnak is indították az első szállítmányt. A külföldi igények kielégítése mellett a hazai fogyasztókra is gondoltak. Legutóbb kísérletet dolgoztak ki, amely már is kecsegtető eredményekre vezetett. A gyárból — bár csak augusztusban kezdtek el az új gyártást — máris három vagon új szalámi került az üzletekbe. Az új szalámi teljesen azonos az elmúlt években készültével. Az új gyártási eljárás annyira jó, hogy a számítások szerint meg lehet majd szüntetni a Szalámigyár idejénjellegét, vagyis télen-nyáron lehet majd csemege szalámit készíteni.

A szegedi örökség ápolása

(1.)

Az elmúlt években bebizonyosodott, hogy az a szektás szűkkeblűség, rideg dogmatizmus, amely nemzeti hagyományaink iránti érzéketlenségével kétkedett, nemcsak országos művelődéspolitikánk okozott mérhetetlen károkat, de a helyi tradíciók ápolását, a szülőföld kulturális kincsének megőrzését is bűnösen elhanyagolta, sőt rosszhiszeműen, rágalmazdán el is riasztotta a szent feladattól mindazokat, akikben még élt a nemzeti örökség, a helyi szellem iránti megbecsülés érzése. „Múltba fordulás”, „a jelen feladataitól való elszakadással” vádolták azt, aki szót emelt a feledésbe merült tradíciók felelevenítéséért, a város nevezetességeit gazdagító elképzelésekért, a gondozatlan szobrokkal való törődésért, műemlékeink nevelőerejének kibontakoztatásáért, egyszóval: a szegedi örökség ápolásáért. IS azok; akik „múltba fordulástól” óvták a szegedi értelmiséget, mit sem tettek, hogy jelene olyan legyen, amely a kultúrát nem luxusnak, de éltető légkörnek valló értelmiség kedvére való lett volna, amint erre az értelmiségi párt-határozat szó szerint is utal. „Múltba fordulástól” való görcsös óvakodás szomorú eredménye a múlt értékeinek pusztulni hagyása, minden szép tradíció iránti vétkes közöny lett. Azok; akik szeretnek városunk szépségével dicsekedni az itt megforduló vendégek, főként külföldiek előtt, mit sem tettek azért, hogy védjék; óvják; sőt fejlesszék városunk értékeit; nevezetességeit. Így jutottak műemlékeink; szobraink — köztük a Nemzeti Emlékcarnok alkotásai is — emléktábláink a vendégek előtt szégyelnievaló; gondozatlan állapotba, így mennek feledésbe történelmi és irodalmi nevezetességek utcák és házak, ezért nem szaporodik évek óta a város egyetlen köztéri szoborral sem (sőt, a meglévő is megfogyatkozott); s folytathatnánk még a felsorolást. De ne a negatívumokat lássuk itt elsősorban; hanem a tennivalók pozitívumait,

hiszen ma már, amikor a levitézett dogmatikus merevség által letaposott vetés újra sarjad, s frissen zöldül a szegedi kulturális élet flórája is, műhatatlanul szükséges számot vetni az e téren is még előttünk álló feladatokkal. Itt-ott megismételve korábbi javaslatainkat, összefoglalóan vázoljuk a szerintünk való szegedi művelődéspolitikai teendőit a helyi hagyományok gondozása terén. Mindjárt hozzáteszük, hogy tapasztalatunk szerint a tanács szervezetében nem tisztázott e terület illetékesége: egy részükre a népművelési osztály, más részükre a város- és községgazdálkodási osztály látszik autentikusnak, de az a baj, hogy egyik sem érzéi kezdeményező, a másikat is magával ragadó szerepét. Eppen ezért volt már két évvel ezelőtti javaslatunk, hogy a tanács végrehajtó bizottsága mellett, javaslattevő, szakértő szervként Városfejlesztési Bizottságot kell létrehozni, a népművelési és építési osztály szakembereinek kívül a város művészeti, történelmi és irodalmi múltját jól ismerő múzeumi, levéltári, könyvtári szakemberek; helytörténeti kutatók bevonásával. A Hazafias Népfront szegedi programtervezete számára adott javaslataink — a népfart-politika szektás eltorzítása következtében — falra hányt borsóként hullottak vissza. De talán most!

A Városfejlesztési Bizottság nagyjából azt a szerepet töltené be Szegeden; mint a fővárosban az Emlékműfelügyelőség, talán kissé még tágabb hatáskörrel. Hivatása, hogy gondoskodjék a város műemlékeinek óvásáról, karbantartásáról, emlékműveinek; (szobrainak; emléktábláinak, dísz-építményeinek; stb.) fejlesztéséről; rendezze és tervszerűen fejlessze az utcaneveket; örködjék a városképi jellegzetességek felett, egyszóval feladata mindaz, amit a továbbiakban a szegedi hagyományok ápolására kissé részletesebben kifejtve javasolnánk.

(Folytatása következik.)

Péter László

Az egyetemi ifjúság problémái

AZ EGYETEMI OKTATÁSI

RENDSZER hibái már hosszú ideje ismeretesek a minisztérium, az oktatók és az egyetemisták előtt. Hangot adtak ezeknek a különböző lapok, tárgyaltak ezekről az Oktatásiügyi Minisztériumban, konferenciákra gyűlték össze az egyetemi oktatók, hogy ne elhamarkodottan, hanem mindenképpen helyesen hajtsák végre a szükséges egyetemi reformot. Kétségtelen, hogy a helyes oktatási reform megvalósítása hosszú időt vesz igénybe, különösen ma, amikor nemcsak a népi demokráciában, hanem nyugaton is válságban van az egyetemi oktatási rendszer. Hosszú időt igényel ez, de nem végelelhatatlan időt. Az Oktatásiügyi Minisztérium előzetes tájékoztatása után az egyetemi hallgatók joggal várták, hogy az új tanévben, ha nem is a végleges, de legalább a legszükségesebb intézkedéseket végre fogják hajtani. Ez nem történt meg. Ezen kívül az egyetemi ifjúság azt is várta, hogy első sorban és nagyrészt az ökei érdeklődő kérdések megválaszolására az ifjúság képviselőit is meg fogják hívni. Ez sem történt meg.

Mindez aggodalommal töltötte el az egyetemi ifjúságot. Tenni akartak és tenni akarnak saját ügyük érdekében; amely egyben a jövő értelmiségének és így egész hazánknak fontos, életbevágó ügye. Ez a segítő készség, a hibákat bátran és következetesen bírálni akaró szándék hozta létre Szegeden a MEFESZ-t, a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egyesült Szövetségét.

Az első kérdés, ami rögtön felvetődött: miért nem a DISZ útján, a DISZ segítségével igyekeznék megoldani problémáikat. A válasz egyben a DISZ és az állami vezetés kritikája is, amit a DISZ Központi Vezetősége önbírálati formájában szintén elismert. A DISZ — bár elklitvázése nagyrészt megegyeznek az egyetemi ifjúság véleményével — már hosszú évek óta nem volt képes áttűni, az egyetemi ifjúságot maradéktalanul képviselő szerv lenni. Elvben a párt mellett, gyakorlatban pedig messze mögötte haladt. Tény az, hogy a DISZ napjainkban mindent

meg akar tenni és meg is tesz mindent, hogy visszanyerje a tömegek bizalmát. Az ifjúság örül ennek és támogatja is a DISZ helyes célkitűzéseit. Viszont szükségét érzi annak is, hogy az egyetemi ifjúság egyelőre egy sajátos egyetemi szervvel is rendelkezzen.

Ezért határozták el, hogy az egyetemistákhoz közelálló, a sajátos egyetemi problémákkal foglalkozó szervet létesítsenek.

A MEFESZ SZEGEDI ALAKULT MEG a Tudományegyetem auditorium maximumában, viharos és bátor elvíták közepette. A gyűlés alaphangját a tömegek kritikája adta. Bíralták az egyetemi oktatási rendszert, majd az alakuló gyűlés tömeggyűléssé alakult át, ahol is politikai kérdésekről vitáztak.

Az ifjúság kezdeményezését helyeselni kell. Pártunk és egész országunk politikája feltétlenül támaszkodni akar a tömegek kezdeményező erejére, kritikájára és segítő készségére. A diákgyűlés megmutatta, hogy a megalakult új szervezet rendelkezik olyan erővel, amelyekre támaszkodni lehet. De megmutatta azt is; hogy az új szervezetben olyan erők is vannak; amelyek meggondolatlan ségükkel nevésséggé, anarcchikussá, erőltetné tehetik a MEFESZ-t. A diákgyűlés utáni napon, szerdán megválasztották a MEFESZ 18 tagú bizottságát; amely kidolgozza a szervezeti szabályzat-tervezetet, melyet a holnap napon; szombaton fog megvitatni a diákgyűlés. Jőzan fejlett készítették ezt a tervezetet, a realis körülményeket figyelembe véve, mégis bátran, a hibákat nem elkezdvőze.

A MEFESZ jelenlegi, még nem végleges programja nagyrészt megegyezik a DISZ Központi Vezetőségének tegnapi nyilatkozatával. A cél közös, csak a megvalósítás legmegfelelőbb módját kell megtalálni. A közös gondok és problémák józan megvitatása legyen a cél.

IGY ÉS CSAKIS IGY töltöhet be a MEFESZ a hivatását és így lesz lehetséges, hogy az egyetemi ifjúság jogos követelése melébb megoldást nyerjenek.

Apor József

Diósy Antal kiállítása

A Szegedi Kiskereskedelmi Vállalat október 20-tól november 3-ig Diósy Antal Európá-hírű akvarell-festőművész kiállítását rendezi meg a vállalat képző- és iparművészeti szakboltjában, az ajándékboltban (Kluzál tér 1). A kiállítás megnyitására október 20-án, szombaton

délben 12 órakor kerül sor, melyen részt vesz Diósy Antal és Nagyajtai Teréz Kossuth-díjas iparművész is. A kiállított akvarellek a kiskereskedelmi vállalat képző- és iparművészeti szakboltjában és ajándékboltban (Kluzál tér 1). A kiállítás megnyitására október 20-án, szombaton

MADÁRVONULÁS IDEJÉN

irányból. Csendes őszi éjszakákban madárseregok rojok útjukat légi országutakon. Szálamokkal hívják, bátorítják egymást, nehogy szertesszóródjanak. Amidőn azután a felkelő nap első hajnalsugara láthatóvá teszi a fáradt vándorokat, alig várják, hogy megpihenhessenek azon a tájon, hol már annyiszor tartották őszi pihenőjüket. A nappal vonuló éjszakára érkeznek a biztonságot nyújtó vízi szállásokra. Ezeket az éji és nappali fáradt utasokat fogadja vendégének az őszi Fehértó. Ilyenkor, októberben a Fehértó költőmadarainál már csak a récék és bicélek vannak itt. A többiek már messze utak vándorai. A sárányok az Adria partjait járják, a gúlipánok, gölyhatások az átvonuló köcsagokkal, kanalas- és üstökémekkel együtt a Vörös-tenger partvidékén tartanak pihenőt. Az ezernyi októberi sárány magasabb vidékekről érkezett hozzánk a pólmadarakkal, havasi törpe partfutókkal, cankökkel együtt. A sutyó bicélek ugyancsak tágra nyithatják szemüket az először látott sorstársaikra, a minduntalan jövő-menő idegen madárnépségre: aranyliléken, ezüstös- és heringsárányjokon, a leereszkedés előtt sokáig kórozó óvatos darucsapaton.

A vizek kopár zátónya éjszakára megtelik fáradt utasokkal. Fajok szerint különülnek el. Éhségük csillapítása után gondokba merülten pihennek.

Összel hiányzik a tavaszi szerelmek szánni nem akaró civakodása. Most csak egy gondolat tölti ki lényüket: sikerüljön az út, kedvezzen az idő, éhség ne győztörjön, hirtelen támadt viharok, sörétes puskák ne állják el útjukat. Egyszer-egyszer csak riasztó hangokat lehet

hallani, ha egy-egy éhes söllyom suhan át felettük. Ilyenkor magasba menekül a madárhad. Csakhamar visszatér a nyugalom, mert egy társat elragadtott az éles söllyomkarom, újabb támadástól egyelőre nem kell tartani.

Napalozat idején hideg szelek ébrednek, járják át a nádasokat. Elkésett fecsek, seregély- és billegőcsapatok kérnek benne éjszakai szállást. Vagy 50 szürkegém kerekedik most fel, magasba kóroznak, majd V-beitbe rendezkednek, irányt vesznek délre. Újabb csapatok követik a példát, egymás után emelkednek magasba és fújják be magukat az éjszakába cankö-partfutóseregek. Iránytű sem jelölheti ki pontosabban útjukat.

Tüneményes haldoklás után káprázatos színekben csuszlik le a nap a föld peremén. Szürke sejtelenmél lesz minden. Nem látjuk, csak halljuk a vándorokra helő récék szárnysuhogását, zizegését. Mintegy gongoltásra köröskörül libahangok jelzik a vadludak hasatérését. Nyomában minden oldalról fegyverdörrenések verik fel a Fehértó rezervárium csendjét. Október meghozta a vadlábak seregeit, nyomában a nimródokat. A tenyészött hasznosvadak védelme, néhol mértékkel felüli pusztítása szükségessé tette a vadászati idő kitolását. A vízvadakkal azonban még a szabad vadászat tárgyai. Dörög is a fegyver minden oldalról. Tüzesvadász nyomán dörrenések reszketnek a levegőt, loccsandás jelzi a vízbe zuhant ludat.

A letelepedett éji vándorok üdten kapnak szárnyra, az éji érkezés átseuhanak a Fehértó felett, hogy nyugalmasabb éjszakázó helyet keressenek. Évről évre kevesebb a szállást kérő vándormadar a Fehértávon. A nagy út mind több veszedelmet jelent a vándormadar számára. Nincsenek már madárjelzők. Kevesebb a réce, kevesebb a vadlúd. Más vidékre húznak a darvak. Mennek nagyobb, nyugodtabb, cserdesebb vizekre.

Beretzk Péter